

THE
SCIENTIFIC
HERITAGE

The scientific heritage

Nº 9(9)
Vol 2

2017

No 9 (9) (2017)

P.2

The scientific heritage

(Budapest, Hungary)

The journal is registered and published in Hungary.

The journal publishes scientific studies, reports and reports about achievements in different scientific fields. Journal is published in English, Hungarian, Polish, Russian, Ukrainian, German and French.

Articles are accepted each month. Frequency: 12 issues per year.

Format - A4

ISSN 9215 — 0365

All articles are reviewed

Free access to the electronic version of journal

Edition of journal does not carry responsibility for the materials published in a journal. Sending the article to the editorial the author confirms it's uniqueness and takes full responsibility for possible consequences for breaking copyright laws

Chief editor: Biro Krisztian

Managing editor: Khavash Bernat

- Gridchina Olga - Ph.D., Head of the Department of Industrial Management and Logistics (Moscow, Russian Federation)
- Singula Aleksandra - Professor, Department of Organization and Management at the University of Zagreb (Zagreb, Croatia)
- Bogdanov Dmitrij - Ph.D., candidate of pedagogical sciences, managing the laboratory (Kiev, Ukraine)
- Chukurov Valeriy - Doctor of Biological Sciences, Head of the Department of Biochemistry of the Faculty of Physics, Mathematics and Natural Sciences (Minsk, Republic of Belarus)
- Torok Dezso - Doctor of Chemistry, professor, Head of the Department of Organic Chemistry (Budapest, Hungary)
- Filipiak Paweł - doctor of political sciences, pro-rector on a management by a property complex and to the public relations (Gdansk, Poland)
- Flater Karl - Doctor of legal sciences, managing the department of theory and history of the state and legal (Koln, Germany)
- Yakushev Vasiliy - Candidate of engineering sciences, associate professor of department of higher mathematics (Moscow, Russian Federation)
- Bence Orban - Doctor of sociological sciences, professor of department of philosophy of religion and religious studies (Miskolc, Hungary)
- Feld Ella - Doctor of historical sciences, managing the department of historical informatics, scientific leader of Center of economic history historical faculty (Dresden, Germany)
- Owczarek Zbigniew - Doctor of philological sciences (Warsaw, Poland)
- Shashkov Oleg - Candidate of economic sciences, associate professor of department (St. Petersburg, Russian Federation)

«The scientific heritage»

Editorial board address: Budapest, Kossuth Lajos utca 84, 1204

E-mail: public@tsh-journal.com

Web: www.tsh-journal.com

<i>Chepurda G.M.</i>	
VISION PROBLEMS OF THE DNIETER IN THE PROJECTS THE MID 50-IES. XX CENTURY	63

JURIDICAL SCIENCES

<i>Hanyev A.</i>	
PROSECUTOR PROCEDURAL STATUS AS A REPRESENTATIVE OF CITIZENS OR THE STATE IN ADMINISTRATIVE COURT	70
<i>Medvedenko N.V.</i>	
HISTORICAL REVIEW OF THE DISCIPLINARY PROCEDURES DEVELOPMENT	74

<i>Denisova A.V.</i>	
THE PRINCIPLES OF EXECUTIVE POWER BODIES ADMINISTRATIVE SUPERVISION: THE ESSENCE, CONTENT, CLASSIFICATION	80

PEDAGOGICAL SCIENCES

<i>Maltseva T.Ye.</i>	
THE MAIN CONTRADICTION OF THE PERSONALITY-ORIENTED TRAINING	85
<i>Novakivska L.V.</i>	
THE SOURCE DATABASE RESEARCH PROBLEMS OF TEACHING LITERATURE IN THE EDUCATIONAL INSTITUTIONS OF THE XIX – EARLY XX CENTURY	88

<i>Prima A.V., Putrov S.Y.</i>	
FEATURES OF FORMATION OF READINESS OF FUTURE FITNESS TRAINERS FOR PROFESSIONAL WORK IN THE FITNESS INDUSTRY	92
<i>Fomenko A.A., Turmanidze V.G., Turmanidze A.V.</i>	
MODELING OF MATCH FOR SKILLED GRECO-ROMAN STYLE WRESTLERS WITH REGARD WEIGHT CATEGORY	96

PHILOLOGICAL SCIENCES

<i>Bragarnik-Stankevich O.</i>	
SEMANTIC DIVISION OF ENGLISH BESTIAL VERBAL LEXICON	100
<i>Gryshchenko Ya.S.</i>	
THE PECULIARITIES OF CONCEPT FATE INTERPRETATION IN RUSSIAN LANGUAGE PICTURE OF THE WORLD.....	102
<i>Kozhanuly M.</i>	
THE DEVELOPMENT OF THE KAZAKHS MILITARY TERMINOLOGY IN THE CONCEPT OF «BATYR»	106
<i>Kuznetsova N.V.</i>	
HYPONYMIC-HYPONYMICAL PARADIGMS OF MEDICAL TERMS.....	108

<i>Mylyk O.V.</i>	
PARADIGMATIC RELATIONS OF WORDS REPRESENTING THE SUBCONCEPT SANITAS IN THE LATIN LANGUAGE.....	111
<i>Slyshynska G.M.</i>	
THE PECULIARITIES OF ONIMS' FUNCTIONING IN THE LEGAL SPEECHES OF ATTORNEY FATEVA A.G.	115
<i>Sukhobrus L.</i>	
ON THE STATUS OF A COMPOSITE-ADVERB IN THE RUSSIAN LANGUAGE	120
<i>Sharina S.I.</i>	
THE DENOMINATIVE VERBAL WORD- FORMATION IN NIZHNEKOLYMSKY DIALECT OF THE EVEN LANGUAGE	123

SOCIAL SCIENCES

<i>Medvedeva A.</i>	
BIBLIOMETRIC SIGNIFICANCE IN MODERN SCIENCE INFRASTRUCTURE IN UKRAINE.....	126

нами України від 21.12.2016 № 1798-VIII. – Електрон. дан. (1 файл). – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/5076-17>. – Назва з екрана.

26. Про Дисциплінарний статут Збройних Сил України [Електронний ресурс] : закон України від 24. 03.1999 р. № 551-XIV із змін., внес. згідно із Законами України від 05. 02. 2015 № 158-VIII. – Електрон. дан. (1 файл). – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/551-14>. – Назва з екрана.

27. Про Дисциплінарний статут органів внутрішніх справ України [Електронний ресурс] : закон України від 22. 02. 2006 р. № 3460-IV із змін., внес. згідно із Законами України від 09. 06. 2013 р. № 245-18. – Електрон. дан. (1 файл). – Ре-

жим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3460-15>. – Назва з екрана.

28. Про затвердження Правил внутрішнього розпорядку установ виконання покарань [Електронний ресурс] : наказ Міністерства юстиції України від 29. 12. 2014 р. № 2186/5. – Електрон. дан. (1 файл). – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1656-14/page3>. – Назва з екрана.

29. Про заходи щодо впровадження Концепції адміністративної реформи в Україні [Електронний ресурс] : указ Президента України від 22. 07. 1998 р. № 810/98. – Електрон. дан. (1 файл). – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/810/98>. – Назва з екрана.

Денисова А.В.

*к.ю.н., доцент кафедри адміністративного права
та адміністративного процесу
Одеського державного університету внутрішніх справ*

ПРИНЦИПИ АДМІНІСТРАТИВНОГО НАГЛЯДУ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ: СУТНІСТЬ, ЗМІСТ, СИСТЕМАТИЗАЦІЯ

THE PRINCIPLES OF EXECUTIVE POWER BODIES ADMINISTRATIVE SUPERVISION: THE ESSENCE, CONTENT, CLASSIFICATION

Denisova A.V.

Candidate of Juridical Sciences, associate Professor, Department of administrative law and administrative process Odessa State University of Internal Affairs

АНОТАЦІЯ

Стаття присвячена обґрунтуванню наукового підходу до визначення принципів адміністративного нагляду як комплексного правового явища, характеристиці сутності і змісту принципів та здійсненню їх систематизації. Обґрунтовано поняття принципів адміністративного нагляду, доведено доцільність виділення загальних та спеціальних принципів.

ABSTRACT

The article is devoted to substantiation of the scientific approach to the definition of the principles of administrative supervision as a complex legal phenomenon, characterizing the nature and content of the principles and implementation of their systematization. The concept of administrative supervision, it is proved expediency of allocation of General and special principles.

Ключові слова: адміністративний нагляд, адміністративна процедура, принцип, загальні принципи, спеціальні принципи

Keywords: administrative supervision, administrative procedure, principle, General principles, special principles

Постановка проблеми. Системоутворююче значення для існування правового явища мають такі загально правові принципи як демократизм, законність, гуманізм, рівність усіх перед законом, взаємна відповідальність держави та особи, втілення соціальної справедливості та інші [1, с.278]. Джерелом усіх перелічених принципів, їх первоосновою виступає принцип верховенства права. Його зміст розкривається через панування права у суспільстві. Цей принцип має сенс у разі, коли право розглядається не як сукупність норм, встановлених державою, а як сукупність правил поведінки, комплекс правил, легітимованих суспільством, базуються на історично досягнутому рівні соціальної етики [1, с.277].

Перелічені загально правові принципи права є перводжерелом формування системи принципів адміністративного права, принципів адміністративного процесу, принципів адміністративної процедури адміністративного нагляду, наповнюючи їх новим змістом відповідно специфіки того правового явища, принципи якого відтворюють основи його функціонування.

Огляд останніх досліджень і публікацій.

Слід вказати про роботи, присвячені розкриттю сутності категорії «принцип» у контексті аналізу змістових ознак адміністративного процесу (О.В. Кузьменко, А.Т. Комзюк, В.М. Бевзенко, Р.С. Мельник та інші) та проблеми формування науки адміністративно-процесуального права (О.В. Кузьменко, Т.О. Гуржій, Е.Ф. Демський). Слід

виділити монографію І.Л. Бородіна «Адміністративно-юрисдикційний процес» (2007 р.), проте питання про принципи такого процесу потребує подальшого опрацювання. Грунтовні здобутки цих та інших вчених у напрямку обґрунтування базових процесуальних категорій адміністративного права мають бути покладені в основу обґрунтування принципів адміністративної процедури адміністративного нагляду.

Мета статті – обґрунтувати науковий підхід до визначення принципів адміністративного нагляду як комплексного правового явища, здійснити характеристику сутності і змісту принципів, провести їх систематизацію.

Викладення основного матеріалу. Формування принципів адміністративного нагляду має здійснюватись із врахуванням необхідності відокремлення адміністративної юрисдикції як цілісного адміністративно-правового явища і адміністративної процедури адміністративного нагляду, яка може бути реалізована у процесуальній формі. Таке відокремлення позначається на формуванні переліку принципів адміністративної юрисдикції, які притаманні і вказаній адміністративній процедурі. Обраний підхід ґрунтуються на сприйнятті принципів як зasadничих положень, провідних ідей, що відображають закономірності існування адміністративної юрисдикції як правового явища. Виділення таких закономірностей свідчить про те, що принципи адміністративної юрисдикції та, відповідно – адміністративного нагляду мають бути виділені, спираючись на їх об'єктивний характер. Врахування необхідності виділення процедури адміністративного нагляду, що може здійснюватись у процесуальній формі, обумовлює виділення ознаки урегульованості принципів Конституцією, законами України. Крім того, необхідно вказати на взаємозв'язок та взаємообумовленість принципів адміністративної юрисдикції, що відтворює ті відносини, у межах яких реалізується адміністративна юрисдикція у певній адміністративній процедурі.

Зазначений теоретичний підхід конкретизується залежно від особливостей предмету його застосування – окремих видів адміністративного нагляду.

Так, наприклад, слід звернути увагу на ст..1 Закону України «Про адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі» від 01.12.1994 № 264/94-ВР [2], де встановлено, що адміністративний нагляд - це система тимчасових примусових профілактичних заходів спостереження і контролю за поведінкою окремих осіб, звільнених з місць позбавлення волі, що здійснюється органами Національної поліції. Вказане означає, що відповідні процедури адміністративного нагляду спрямовані на правовий захист і правову охорону.

Аналогічну спрямованість мають наглядові процедури, які застосовуються під час здійснення пробації. Наглядові процедури, поряд із соціально-виховними заходами, застосовуються до конкретної категорії осіб - засуджених, щодо яких за-

рішенням суду та відповідно до закону застосовуються наглядові, соціально-виховні заходи, та обвинувачені, щодо яких органом пробації готується досудова доповідь (п.п.6,8 ч.1 Закону України «Про пробацію» [3]). Принципами пробації встановлено: справедливість; законність; невідворотність виконання покарань; дотримання прав і свобод людини і громадянина; повага до людської гідності; рівність перед законом; диференційований та індивідуальний підхід; конфіденційність; неупередженість; взаємодія з державними органами, органами місцевого самоврядування, громадськими об'єднаннями та громадянами.

Перелік принципів пробації передбачає наявність тих, які характерні для адміністративної процедури адміністративного нагляду, зокрема – законність, справедливість, рівність всіх перед законом тощо. Поряд із цим, слід виділити спеціальні принципи, які притаманні пробації, в тому числі – наглядовим процедурам: невідворотність виконання покарань, диференційований та індивідуальний підхід, конфіденційність. Крім цих принципів, доцільно виділити ті, якими необхідно доповнити перелік загальних принципів адміністративної процедури адміністративного нагляду – дотримання прав і свобод людини і громадянина; повага до людської гідності; взаємодія з державними органами, органами місцевого самоврядування, громадськими об'єднаннями та громадянами. Врахування цих принципів дозволить гарантувати впровадження засад «людиноцентризму» у адміністративний нагляд.

Звернення до Закону України «Про державний ринковий нагляд і контроль нехарчової продукції» від 02.12.2010 № 2735-VI [4] дозволяє зафіксувати про превентивний та правозабезпечувальний характер державного ринкового нагляду, враховуючи мету його застосування - забезпечення відповідності продукції встановленим вимогам, а також відсутність загроз суспільним інтересам.

Державний санітарно-епідеміологічний нагляд також здійснюється з метою правової охорони і правового захисту, оскільки передбачає застосування заходів правового характеру щодо порушників санітарного законодавства. Хоча частиною першою статті 39 Закону України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» від 24.02.1994 № 4004-XII [5] надано визначення зазначеного нагляду як контролю, проте не можна не враховувати нормативне закріплення позначення відповідних контрольних процедур як процедур державного санітарно-епідеміологічного нагляду. Вказаній вид нагляду полягає у встановленні відповідності дотримання юридичними та фізичними особами санітарного законодавства, а метою визначено попередження, виявлення, зменшення або усунення шкідливого впливу небезпечних факторів на здоров'я людей. Державний санітарно-епідеміологічний нагляд також стосується встановлення дотримання санітарних норм, правил, гігієнічних нормативів під час утворення, збирання, перевезення, зберігання, оброблення, утилізації, видалення,

знешкодження та захоронення відходів, а також забезпечення у стандартах, нормах і правилах та інших нормативних документах щодо поводження з відходами вимог безпеки для здоров'я людини (п.а ч.1 ст.24 Закону України «Про відходи» від 05.03.1998 № 187/98-ВР [6]).

Пунктом 7 Положення про державний санітарно-епідеміологічний нагляд в Україні, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 22.06.1999 №1109 [7] передбачено, що державний санітарно-епідеміологічний нагляд здійснюється шляхом: нормування; експертизи; надання висновків; видачі дозволів; здійснення погоджень; визначення необхідності проведення профілактичних заходів. Виходячи з переліку заходів, які застосовуються під час здійснення санітарно-епідеміологічного нагляду, можна зазначити про його комплексний характер, про що свідчить охоплення ним різних за своїм призначенням дій – нормотворчих, правозастосовних. До вказаного виду нагляду віднесено нормотворчі процедури, експертні, дозвільні, профілактичні. Враховуючи вказане, можна вказати про те, що державний санітарно-епідеміологічний нагляд ґрунтується на таких принципах як: законність; справедливість; повага до людської гідності; професійність правозастосувача; офіційність; об'єктивна істина; захист інтересів громадянина, держави.

Спрямованість на правову охорону і захист має державний нагляд (контроль) з питань цивільного захисту, що випливає з норми ст.47 Кодексу цивільного захисту України від 02.10.2012 № 5403-VI [8]. Зазначений вид державно-владної діяльності стосується додержання та виконання вимог законодавства у таких сферах: техногенна та пожежна безпека, захист населення і територій від надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру, діяльність аварійно-рятувальних служб, а також у сфері промислової безпеки та гірничого нагляду, поводження з радіоактивними відходами.

Враховуючи такий характер державного нагляду (контролю) у сфері цивільного захисту, необхідно зазначити про відповідність його принципів принципам інших видів нагляду правоохранного спрямування, зокрема - державного санітарно-епідеміологічного нагляду. Разом з тим, такі принципи як невідворотність виконання покарань, диференційований та індивідуальний підхід, конфіденційність, на яких ґрунтуються пробація, адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі, у більшості випадків для цього виду адміністративного нагляду не характерні, оскільки державний нагляд (контроль) з питань цивільного захисту не стосується конкретної категорії фізичних осіб, відносно яких він має здійснюватись.

Проведений аналіз особливостей правової регламентації окремих видів адміністративного нагляду довів комплексний характер цього правового явища, яким охоплено правову охорону, правовий захист, превенцію та право забезпечувальну функцію. У зв'язку з цим складно встановити

остаточний перелік принципів адміністративного нагляду та їх усталеність. Разом з тим, виходячи із того, що принципи адміністративного нагляду мають бути похідними від загально правових принципів, слід віднести до них, у першу чергу, принципи верховенства права та законності.

Звернення до наукових публікацій дозволяє вказати на такі вимоги принципу верховенства права: 1) суд при вирішенні справи керується принципом верховенства права, відповідно до якого людина, її права та свободи визнаються найвищими цінностями та визначають зміст і спрямованість діяльності держави; 2) суд застосовує принцип верховенства права з урахуванням практики Європейського суду з прав людини; 3) звернення до адміністративного суду для захисту прав і свобод людини і громадянина безпосередньо на підставі Конституції України гарантується; 4) застороняється відмова в розгляді та вирішенні адміністративної справи з мотивів неповноти, неясності, суперечливості чи відсутності законодавства, яке регулює спірні відносини. Відповідно до виділених вимог принципу верховенства права вітчизняне адміністративне судочинство має забезпечити достатні гарантії судового захисту прав і свобод особи не тільки від протиправної діяльності публічної адміністрації, а й від її діяльності, яка формально хоч і відповідає вимогам позитивного закону, однак суперечить правовим цінностям справедливості, свободи слова, моралі, гуманізму [9, с.116-133].

Вказані вище теоретичні положення цінні тим, що визначають мету дії цього принципу, яку можна сформулювати не тільки для адміністративного судочинства, але і для адміністративної юрисдикції у цілому та процедури адміністративного нагляду, зокрема. Так, адміністративна юрисдикція має забезпечити належне вирішення управлінсько-правових конфліктів у порядку та способі, встановлений чинним законодавством. При цьому ознака «належності» правового захисту і правової охорони реалізується через адміністративно-правову процедуру, яка здійснюється у суворій відповідності до закону. Слід, у цьому зв'язку вказати на Рішення Конституційного Суду України у справі про призначення більш м'якого покарання від 02.11.2004 № 15-рп/2004, де у мотивувальній частині вказано правову позицію щодо тлумачення ч.1 ст.8 Конституції України щодо принципу верховенства права. Верховенство права - це панування права в суспільстві. Верховенство права вимагає від держави його втілення у правотворчу та правозастосовну діяльність, зокрема у законі, які за своїм змістом мають бути проникнуті передусім ідеями соціальної справедливості, свободи, рівності тощо. Одним з проявів верховенства права є те, що право не обмежується лише законодавством як однією з його форм, а включає й інші соціальні регулятори, зокрема норми моралі, традиції, звичаї тощо, які легітимовані суспільством і зумовлені історично досягнутим культурним рівнем суспільства. Всі ці елементи права об'єднуються якістю, що відповідає ідеології

справедливості, ідеї права, яка значною мірою дістала відображення в Конституції України [10].

У контексті принципів адміністративної процедури адміністративного нагляду принцип верховенства права означає порядок формування і функціонування відносин між уповноваженими суб'єктами (насамперед, органами виконавчої влади) і фізичними та юридичними особами, що не наділені владними повноваженнями, коли забезпечується притаманість прав і свобод, їх недоторканність уповноваженими суб'єктами адміністративного нагляду (насамперед, органами виконавчої влади) через встановлення кола та правореалізацію засобів і заходів юрисдикційного змісту. При цьому принцип законності виступає логічним продовженням принципу верховенства права, а його зміст як основи адміністративної юрисдикції полягає у неухильному дотриманні відповідності уповноваженими суб'єктами (насамперед, органами виконавчої влади), фізичними і юридичними особами чинного законодавства, відповідності законодавству їх дій, поведінки, діяльності.

Спираючись на правову позицію єдиного органу конституційної юрисдикції, до принципів адміністративного нагляду доцільно віднести принципи справедливості, гуманізму. Так, у зазначеному Рішенні Конституційного Суду України від 02.11.2004 № 15-рп/2004 вказано, що справедливе застосування норм права - є передусім недискримінаційний підхід, неупередженість. Принципами адміністративної процедури адміністративного нагляду слід також назвати: професійність правозастосувача, офіційність, об'єктивна істина, захист інтересів громадянина, держави.

На доктринальному рівні перелік принципів судового адміністративного процесу надає В.С. Стефанюк. Вчений виділяв такі принципи [11, с.42-43]: синхронність, рівність, збалансованість, принцип поділу сфер регулювання; демократичність, відсутність одноманітності, законності, дійсності, доступності, раціональності, послідовності.

Доцільність звернення до наукових напрацювань В.С. Стефанюка при дослідженні питання про принципи адміністративного нагляду обумовлена, насамперед, публічно-правовою природою правовідносин у сфері адміністративної судової юрисдикції і адміністративного нагляду, що визначає потребу виділення принципів, на яких ґрунтуються відповідні правовідносини. Проте різниця між сутністю адміністративного судочинства, яке являє собою одну із форм правосуддя, і адміністративним наглядом, що має ознаки правоохоронної діяльності, визначає різницю між принципами цих обох правових явищ.

Аналізуючи принципи адміністративної процедури адміністративного нагляду в діяльності органів виконавчої влади, слід вказати, що вони стосуються правової форми позасудової юрисдикційної діяльності. Разом з тим, серед принципів судового адміністративного процесу, сформульованих В.С. Стефанюком, можна виділити ті, які

можуть бути враховані при формуванні системи принципів адміністративної процедури адміністративного нагляду. Вказане стосується принципів рівності, збалансованості, поділу сфер регулювання, дійсності, доступності, послідовності.

Так, принцип рівності у позасудовій адміністративній процедурі нагляду означає визначеність законом матеріальних норм, принципів та процедур, якими ці норми реалізуються. Зокрема, у процедурі адміністративного нагляду за особами, звільненими з місць позбавлення волі, доцільно закріпити такі принципи як: законність; справедливість; повага до людської гідності; професійність правозастосувача; захист інтересів громадянинів, держави; взаємодія із державними органами, органами місцевого самоврядування, громадськістю; стадійність; диференційований та індивідуальний підхід; конфіденційність.

Принцип поділу сфер регулювання у процедурі адміністративного нагляду означає, що процедурні принципи не повинні суперечити нормам матеріального права. Вказане стосується відсутності суперечок між, наприклад, принципом демократизму як загально правовим принципом і принципом об'єктивної істини як принципом процесуальним (процедурним).

Принцип дійсності як принцип адміністративного нагляду означає, що правова процедура здійснення кожного виду адміністративного нагляду має бути такою, щоб гарантувала настання результату щодо реалізації мети відповідної наглядової діяльності. Цей принцип у процедурах адміністративного нагляду означає наявність об'єктивної необхідності їх здійснення, виходячи з правових вимог забезпечення законності і правопорядку, запобігання порушенням правил, дотримання яких є предметом адміністративного нагляду.

Принцип доступності адміністративного нагляду має декілька складових, які характеризують доступність з позицій: законодавчих гарантій здійснення адміністративного нагляду; процесуальних гарантій існування належної правової процедури; наявність компетенції суб'єкта адміністративного нагляду здійснити нагляд та досягти мети його здійснення; організація діяльності суб'єктів адміністративного нагляду, яка сприяє виконанню такими суб'єктами завдань і функцій, покладених на них чинним законодавством.

Принцип послідовності реалізується у стадіях процедур здійснення кожного виду адміністративного нагляду, що відображає черговість їх виконання, недопущення конфлікту юрисдикцій, оптимальність, швидкість та економічність розгляду справи. Саме тому цей принцип також можна назвати принципом стадійності.

Висновок. Таким чином, принципами адміністративного нагляду слід вважати об'єктивні взаємопов'язані та взаємообумовлені правила, які відображають закономірності здійснення процедур реалізації компетенції

суб'єктів адміністративного нагляду, в тому числі – і у процесуальній формі, що стосуються як застосування превентивних заходів так і заходів правоохоронніх органів з метою забезпечення законності і правопорядку у певній сфері життєдіяльності населення.

До загальних принципів адміністративного нагляду доцільно віднести: верховенство права, законність, справедливість, гуманізм, повага до людської гідності, професійність правозастосувача, офіційність, об'єктивна істина, захист інтересів громадянинів, держави, рівність, поділ сфер регулювання, дійсність, доступність, послідовність (стадійність), взаємодія з державними органами, органами місцевого самоврядування, громадськими об'єднаннями та громадянами. Перелічені принципи адміністративного нагляду стосуються усіх видів відповідних наглядових процедур в діяльності органів виконавчої влади.

Принципи, на яких ґрунтуються процедури нагляду прокурора у формі представництва інтересів громадяніна або держави в адміністративному суді відповідають принципам судового адміністративного процесу: диспозитивність, процесуальна рівність сторін, змагальність і не стосуються адміністративного нагляду взагалі та нагляду органів виконавчої влади, зокрема.

Врахування специфіки видів адміністративного нагляду дозволяє виділити спеціальні принципи, характерні для пробації, адміністративного нагляду за особами, звільненими з місць позбавлення волі: невідворотність виконання покарань, диференційований та індивідуальний підхід, конфіденційність. Хоча державний нагляд (контроль) з питань цивільного захисту також має правоохоронний характер, проте такий нагляд не є індивідуалізованим і тому його основу складають переважно загальні принципи адміністративного нагляду.

Список літератури

1. Сучасна правова енциклопедія/ О.В. Зайчук, О.Л. Копиленко, Н.М. Оніщенко [та ін.]; за заг.ред. О.В. Зайчука; Ін-т законодавства Верховної Ради України. – К.: Юрінком Інтер, 2009. – 384с.

2. Про адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі: Закон України від 01.12.1994 № 264/94-ВР// Відомості Верховної Ради України, 1994, N 52 (27.12.94), ст. 455

3. Про пробацію: Закон України від 05.02.2015 №160-VIII// Відомості Верховної Ради України, 2015, N 13 (27.03.2015), ст. 93

4. Про державний ринковий нагляд і контроль нехарчової продукції: Закон України від 02.12.2010 № 2735-VI// Офіційний вісник України, 2010, N 101 (10.01.2011), ст. 3602

5. Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення: Закон від 24.02.1994 року №4004-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 27. – Ст. 218

6. Про відходи: Закон України від 05.03.1998 № 187/98-ВР// Офіційний вісник України, 1998, N 13 (16.04.98), ст. 483

7. Про затвердження Положення про державний санітарно-епідеміологічний нагляд в Україні: постанова Кабінету Міністрів України від 22.06.1999 №1109// Офіційний вісник України, 1999, N 25 (09.07.99), ст. 1178

8. Кодекс цивільного захисту України від 02.10.2012 № 5403-VI// Офіційний вісник України, 2012, N 89 (30.11.2012), ст. 3589

9. Принцип верховенства права: проблеми теорії та практики/ У двох книгах/ За заг.ред. Ю.С. Шемшученка; [ред..кол.: Ю.С. Шемшученко (голова) та ін.]/ Книга перша: Верховенство права як принцип правової системи: проблеми теорії/ Відп.ред. Н.М. Оніщенко.-К.: Видавництво «Юридична думка»,2008.-344с.

10. У справі за конституційним поданням Верховного Суду України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень статті 69 Кримінального кодексу України (справа про призначення судом більш м'якого покарання): Рішення Конституційного Суду України від 02.11.2004 № 15-рп/2004// Офіційний вісник України від 26.11.2004.-2004.-№ 45.-стор. 41.-стаття 2975

11. Стефанюк В.С. Судовий адміністративний процес: Монографія. – Харків: Фірма «Консум», 2003. – 464с.